

عنوان مقاله:

بررسی زمینه های تاثیرگذار فرهنگی - اجتماعی عصر صفویه و قاجار بر بافت نقش مایه واق واق در فرش

محل انتشار:

نهمین همایش ملی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی در ایران (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 19

نویسنده:

سحر دیانتی - دانشجوی کارشناسی ارشد فرش دانشگاه هنر، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

اثر هنری هیچ گاه مجرد و جدا افتاده از زمینه های اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی عصر خود نبوده و نیست. هر اثر هنری در هر دوره تاریخی، تحت تاثیر عوامل مختلفی چون ارزش ها و هنجارهای جامعه خلق شده که در میان این عوامل، مولفه های فرهنگی - اجتماعی نقشی پررنگ دارند. دستبافته های ایرانی نیز به عنوان یک اثر هنری متأثر از مولفه های متفاوت اجتماعی و فرهنگی خلق شده و زمینه مند است. نقش مایه ی واق واق با صورت ها و فیگورهای انسانی و یا حیوانی عجیب الخلقه در دوره ی صفویه در فرش های این عصر باز نمود شدند و تا دوره ی قاجار بافت آن ادامه پیدا کرد اما پس از پایان این دوره تاریخی، بافت این نقش مایه هم متوقف شد. این پژوهش درصدد است تا با شناسایی عوامل اجتماعی و فرهنگی دوره صفویه و قاجار، موثر بر بافت نقش مایه واق واق، به چرایی استقبال از این نقش مایه در دو دوره تاریخی مورد بررسی و سپس چرایی عدم تداوم بافت این نقش مایه در دوره های تاریخی بعدی در فرش پاسخ دهد. هدف این پژوهش یافتن مولفه های تاثیرگذار فرهنگی و اجتماعی در عصر صفویه و قاجار است که بر بافت نقش مایه واق واق موثر بوده اند. در این پژوهش داده ها با مطالعه اسناد و مدارک کتابخانه ای و موزه ای گردآوری شده و روش پژوهش تاریخی - تحلیلی و به شیوه کیفی است. نتایج پژوهش نشان داد که: فرش های واق واق تحت تاثیر این پیش زمینه های فرهنگی اجتماعی بافته شدند: در دوره صفویه «گسترش فعالیت های نگارگران»، «عمومیت علم نجوم»، «تمایل به نمادگرایی و رازگونی» و «افزایش میزان کتابت شاهنامه» و در دوره قاجار «جنبش تصویرگرایی» و «گسترش تصوف». از میان این مولفه های «گسترش کتابت شاهنامه» و «تمایل به نمادگرایی و رازگونی» در هر دوره تاریخ مورد مطالعه مشترک است. با عدم تداوم این مولفه ها در دوره های بعدی تاریخی، بافت این نقش مایه هم در فرش به فراموشی سپرده شد.

کلمات کلیدی:

واق واق، درخت سخنگو، فرش واق، شاهنامه، نگارگری

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1178657>

